

Landsmøte 2015
Sarpsborg, 6. – 8. november

SAK 8

Naturvernforbundets arbeidsprogram

Inneholder:

- 1) Landsstyrets forslag til arbeidsprogram

Spørsmål og endringsforslag til saken sendes til: arbeidsprogram@naturvernforbundet.no

Innledning

Arbeidsprogrammet for 2016 – 2017 inneholder fire satsinger: Naturen – livsgrunnlaget vårt, Grønt skifte, Miljøvennlig hverdag og En større og fremtidsrettet organisasjon. Under hver satsing er det lagt vekt på hvordan satsingen skal bidra til å aktivisere og engasjere organisasjonen. De ulike satsingene må leses som en helhet fordi de henger sammen og styrker hverandre. For eksempel må tiltak under Grønt skifte ta hensyn til naturmangfoldet og dets verdi, og forslag til grønnere livsstil under Grønt skifte innebærer å bruke ting bedre som er en del av Miljøvennlig hverdag. Flere av tiltakene under satsing 4 omhandler de tre første satsingene. Nytt i oppbygningen av dette arbeidsprogrammet er et eget punkt med konkrete tiltak for kommunikasjon og verving, i tillegg til en beskrivelse av hvordan vi jobber internasjonalt.

Satsingene peker ut noen litt nye retninger for Naturvernforbundets arbeid samtidig som vi har vært opptatt av at det skal bygge på og, der det er relevant, videreføre mye av det gode arbeidet som skjer nå for å utnytte kompetanse som er bygget opp. I arbeidsprogrammet ønsker vi et mer faglig fundert naturmangfoldfokus – økosystemtjenester og behovet for natur fordi det er vårt livsgrunnlag som vi har en tendens til å ta for gitt. Med økt trykk på et grønt skifte fortsetter det påbegynte samarbeidet mellom blant annet miljøbevegelse og fagbevegelse for redusert oljeutvinning og grønne arbeidsplasser. Med forbrukerrettet miljøarbeid skal Naturvernforbundet komme nærmere folk flest og gi råd til hvordan man enkelt og billig, kan redusere miljøbelastninga: ved å ta vare på det vi har.

Vi ønsker at arbeidsprogrammet skal bidra til at Naturvernforbundet:

- blir flinkere til å fremheve **løsningene** på problemene og ha mer ja-sak-preg over kommunikasjonen vår. Vi håper at det vil friste flere til å bli med på laget.
- fortsetter **samarbeid** mellom miljøbevegelse og andre sektorer/interesseorganisasjoner.
- bedre på å **rekruttere flere unge** medlemmer gjennom blant annet kampanjen «ta vare på det du har» og målretta kommunikasjon.

Lagene er ryggraden i organisasjonen og hovedvekten av aktiviteten gjøres gjennom lagene. I fylkes- og lokallag jobbes det med mange og viktige saker for bevaring av naturområder, fjorder, arter, vassdrag og bymarker, mot klimaendringer og for omlegging av forbruket. Naturvernforbundet har aktive lokallag i samtlige fylker, og aktive fylkeslag i alle fylker med unntak av Aust-Agder. Sammen med Natur og Ungdom har vi også aktive studentlag i Oslo, Ås, Bergen, Sogndal, Kristiansand og Trondheim. Det gjøres også en uvurderlig innsats av aktive medlemmer gjennom organisasjonens faglige utvalg. Under hver satsing står det beskrevet hva organisasjonen jobber med relatert til tema for satsingen.

Det er foreslått tre kampanjer i arbeidsprogrammet. Kampanjer er en arbeidsform der sentralledet i organisasjonen sammen med lokal- og fylkeslag innenfor en avgrenset periode gjennomfører felles aktiviteter og utspill for å løfte fram en viktig miljøsak. Lokal- og fylkeslag står fritt til å velge om de vil delta i kampanjer, men for å sikre at kampanjene blir vellykket er det ønskelig at flest mulig deltar. Kampanjetemaene vil også være førende for tildeling av aktivitetstilskudd ut i organisasjonen.

Det kan komme uforutsette ting i arbeidsplanperioden som det må være rom for å jobbe med, særlig når det er relatert til satsingene i arbeidsprogrammet. Større uforutsette hendelser som kan resultere i behov for omprioriteringer behandles av landsstyret.

Arbeidsprogrammet er bindende for sentralstyret, landsstyret og generalsekretær/sekretariatet og førende for lokal- og fylkeslag og utvalg.

ARBEIDSPROGRAM 2016 – 2017

NATURVERNFORBUNDET

1 Satsing 1: Naturen – livsgrunnet vårt

2
3 Norge må bli flinkere til å ta vare på naturen dersom vi skal ha en sjanse til å nå målet om å stanse tapet
4 av naturmangfold innen 2020. Skal vi få stanset tapet av natur trengs en større forståelse for hvorfor det
5 er viktig å ta vare på naturmangfoldet hos politikere, forvaltere - og i befolkningen. Vi trenger en
6 bevissthet om naturens og naturmangfoldets verdier, om følgene for naturen ved arealnedbygging,
7 forurensning og andre naturinngrep. Ved å snakke om tjenestene naturen gir oss vil Naturvernforbundet
8 øke bevisstheten om naturens verdi utover dens egenverdi og friluftsopplevelsen, og vise hvorfor det er
9 viktig å ikke ødelegge natur. Konsekvensene klimaendringene har på naturen er en del av denne
10 kommunikasjonen. Formidling av naturglede vil være del av Naturvernforbundets arbeid også i denne
11 perioden, men vil i større grad enn tidligere år knyttes til politiske saker.

12
13 Fylkes- og lokallag arbeider med en mengde forskjellige saker. Vassdragsvern og kamp mot
14 naturødeleggende kraftlinjer og vindkraft er kjernesaker for mange av våre lag. Gruvevirksomhet og
15 dumping i fjordene er de siste årene blitt en viktig miljøsak i Sogn og Fjordane og Finnmark.
16 Kystforvaltning engasjerer i Østfold og naturglede er blitt et begrep som mange lag benytter. Lag i
17 Finnmark, Nordland, Rogaland og Hordaland jobber mot en lite bærekraftig oppdrettsnæring. Vern av
18 verdifulle skogområder og bymarker jobbes det med i blant annet Oslo, Akershus, Hedmark, Trøndelag og
19 Nordland.

20
21 Naturvernforbundet har flere utvalg og nettverk (skog, rovdyr, fjellrev, gruver, motorferdsel og
22 vassdragsvernrådet) hvor mange av våre medlemmer jobber aktivt med mediesaker, felles
23 arrangementer, mobilisering og politisk påvirkning.

24 25 26 **Kampanje (høsten 2016):**

- 27 • Naturvernforbundet skal gjennomføre en kampanje om verdien av og behovet for naturens
28 mangfold og tjenestene naturen gir oss mennesker, med gode eksempler og bilder og utforming
29 av rapporten «Hva gjør norsk natur for deg og meg», som kommuniseres i alle
30 Naturvernforbundets informasjonskanaler.

31 32 **Naturvernforbundet skal:**

33 34 **Organisasjon**

- 35 • Arrangere minst fem åpne møter rundt om i landet med lokale eksempler på «hva norsk natur
36 gjør for deg og meg» i samarbeid med aktuelle fylkes- og lokallag.
- 37 • Tilby skoloring og regionsamlinger gjennom Naturvernskolen for aktive i organisasjonen som
38 ønsker å lære hvordan man kan arbeide mot naturskadelig gruvedrift, fiskeoppdrett,
39 skogforvaltning og vann- og vindkraftutbygging, kystmiljø, veibygging og andre store
40 naturinngrep og opp mot kommuner og grunneiere for å hindre vedtak om frislipp av
41 fornøyleskjøring.
- 42 • Gjennom sekretariatet hjelpe fylkes- og lokallag i utvalgte enkeltsaker

43 44 **Politisk**

- 45 • I samarbeid med aktuelle fylkes- og lokallag jobbe for folkelig oppslutning, mobilisere
46 engasjement og politisk vilje for:
  - 47 - Førdefjorden og Repparfjorden forblir uten dumping av gruveavfall.
  - 48 - At to særlig naturskadelige vannkraft- og ett særlig naturskadelig vindkraftprosjekt stanses.
49 Prosjektene velges ut av landsstyret.
  - 50 - Jobbe for 10 % skogvern, av hensyn til både klima og naturmangfold.
  - 51 - Vernevedtak for vassdrag og andre verneområder må opprettholdes.

52 **Internasjonalt**

- 53 • Samarbeide med miljøbevegelse i andre land mot miljøskadelige gruveprosjekter, marint vern,
54 for skogvern, mot oljeforurensning og for vern av Arktis.
55 • Følge viktige internasjonale prosesser under konvensjonen for biologisk mangfold, i samarbeid
56 med vårt internasjonale nettverk Friends of the Earth.

57 **Verving og kommunikasjon**

- 58 • Natur & miljø skal dekke Naturvernforbundets arbeid om behovet for naturmangfold og
59 økosystemtjenester.
60 • Spre naturglede ved å gi turtips kombinert med informasjon om verdien av naturmangfold, hva
61 naturen trues av og/eller praktiske tips som kan spare miljøet.

62 Satsing 2: Grønt skifte

63

64 Det grønne skiftet handler om overgangen til et samfunn nesten uten klimagassutslipp. For å få til det
65 trenger vi en overgang fra klimaskadelig energi og overforbruk til et moderne og naturvennlig
66 lavutslippssamfunn basert på effektiv ressursutnyttelse, fornybar energi, klimavennlig næringsliv og
67 samfunnsliv. Norge har som et av verdens rikeste land et spesielt ansvar for å bidra til å begrense
68 klimaendringene. Norge er med vår høyt utdannede befolkning, godt organiserte samfunn og økonomiske
69 kapasitet godt stilt til å gå først i overgangen til et grønnere og mer klimavennlig samfunn. Norge kan gå
70 foran som et godt eksempel i overgangen til lavutslippssamfunnet. På tross av internasjonale forpliktelser
71 er norske utslipp høyere i dag enn for 25 år siden. Naturvernforbundet krever at utslippene av
72 klimagasser i Norge går ned med 80 % innen 2030, noe som tilsvarer en årlig nedgang på 2,8 millioner
73 tonn CO₂ fra og med 2016. Skal vi få til det må spart energi og fornybar energi gå til utfasing av fossil
74 energi.

75

76 Store motorveitbygginger, kollektivtrafikk og areal- og transportplaner er saker som engasjerer bredt i
77 Naturvernforbundet, og særlig har det de siste årene vært aktivitet i Agder, Oppland, Hordaland, Vestfold,
78 Østfold, Telemark, Oslo og Akershus. I Buskerud og Hedmark har Naturvernforbundets lag løftet frem
79 kommunenes klimaplaner. Kampen for oljefrie havområder engasjerer særlig fylkes- og lokallag i Nord-
80 Norge og Naturvernforbundets studentlag. Naturvernforbundet har et eget nettverk for lokallag som
81 jobber med klimasaker, inkludert også vårt internasjonale utvalg.

82

83 **Kampanje (våren 2017):**

- 84 • Naturvernforbundet skal gjennomføre en kampanje for å sette fokus på omstillingen av det
85 norske samfunnet og overgangen fra oljeindustri til miljøvennlige arbeidsplasser. Kampanjen
86 skal rettes opp mot valget 2017. Kampanjen skal komme med konkrete tiltak for en overgang
87 til lavutslippssamfunnet som tar hensyn til naturen.

88

89 **Naturvernforbundet skal:**

90

91 **Organisasjon**

- 92 • Gjennom Naturvernskolen tilby skoloring og minst én regionsamling for aktive i organisasjonen
93 som ønsker å lære mer om klimautfordringene og løsningene som kommuner, bedrifter og
94 privatpersoner kan bidra med.
- 95 • Arrangere «Klimaseminaret» med studenter som hovedmålgruppe i 2016 og 2017.
- 96 • Spre informasjon om klimautfordringer og løsninger gjennom våre klimaambassadører.

97 **Politisk**

- 98 • Tidlig i arbeidsprogramperioden definere hva det grønne skiftet innebærer og fremme løsningene
99 for overgangen til et bærekraftig næringsliv og grønne arbeidsplasser.
- 100 • Være en tydelig stemme i klimadebatten med krav om utfasing av fossil energi og redusert
101 utvinning av olje og gass i Norge.
- 102 • Være en tydelig stemme mot åpning av sårbare områder for oljeutvinning og spesielt i Lofoten,
103 Vesterålen og Senja.
- 104 • Jobbe opp mot energimeldingen for et nasjonalt mål for energieffektivisering og redusert
105 energiforbruk i norske bygg og boliger, og for et nasjonalt støttesystem som sidestiller støtte til
106 produsert og spart energi.
- 107 • Jobbe politisk for å få våre klimaløsninger inn i partienes partiprogram.
- 108 • Få realisert ett forbildeprosjekt på fornybar energi. Prosjektet velges av landsstyret.
- 109 • I arbeidet for et grønt skifte fortsette å styrke samarbeidet med fagbevegelsen, trossamfunn,
110 ungdomsorganisasjoner, miljøbevegelse, næringslivet, miljøorganisasjoner i andre land og andre
111 frivillige organisasjoner.
- 112 • Jobbe opp mot Nasjonal transportplan for å, i samarbeid med lokal- og fylkeslag, stoppe klima- og
113 naturskadelige samferdselsprosjekter, som store motorveitbygginger, ferjefri kyststamvei og

114 kryssing av Oslofjorden, samt nye rullebaner på Flesland og Gardermoen, og for utredning av
115 høyfartstog og utbygging av dobbeltspor på jernbanen mellom de store byene i Norge.
116 Landsstyret skal velge ut tre prosjekter med særlig fokus i programperioden.
117

118 **Internasjonalt**

- 119 • Bygge opp kompetanse hos partnerorganisasjonene gjennom praktiske energiprojekter, og slik
120 at de kan jobbe politisk for energiltak i eget land.
- 121 • Bistå våre samarbeidspartnere med å endre klimapolitikken i sine land.
- 122 • Følge FNs klimaforhandlinger og følge opp norske klimaforpliktelser for å kunne påvirke norsk
123 politikk, men også for å hjelpe våre internasjonale partnere med å påvirke sine respektive lands
124 politikk.
- 125 • Sikre innspill fra, og synliggjøre, nye perspektiver i klimadebatten fra våre internasjonale
126 samarbeidspartnere klimadebatten.

127 **Verving og kommunikasjon**

- 128 • Bruke våre løsninger på klimaproblemet til å verve flere unge vokse som medlemmer og aktive.
- 129 • Natur & miljø skal ha dekning av de gode løsningene for klimavennlig teknologi og en mindre
130 energikrevende livsstil.

131 Satsing 3: Miljøvennlig hverdag

132
133 Nordmenns materielle forbruk er i snitt høyere enn innbyggerne i resten av verden, og vi belaster
134 naturressursene og klimaet mer enn andre. Naturvernforbundet er opptatt av at vi skal *bruke bedre*. For å
135 få til dette må vi endre forbruksmønsteret slik at vi kaster mindre og reparerer mer, at ressurser går i
136 kretsløp og at vi bruker energien mer fornuftig. Naturvernforbundet jobber for et samfunn der ressursene
137 går i kretsløp. Det er nødvendig å sørge for at miljøgifter tas ut av dette kretsløpet. Satsingen på en mer
138 miljøvennlig hverdag er en videreføring av arven etter «Grønn Hverdag», og følger opp arbeid fra flere
139 fylkes- og lokallag tidligere. Gjennom større fokus på forbruk i sosiale medier og mediearbeidet forøvrig vil
140 vi nå bredere ut til nye grupper. Satsningen på en mer miljøvennlig hverdag vil vi utnytte til å få flere til å
141 melde seg inn i Naturvernforbundet.

142
143 Prosjektet Oljefri, som handler om overgangen fra oljefyrt oppvarming til mer miljøvennlig energi ble
144 utviklet i Hordaland og er nå et nasjonalt prosjekt der flere fylkeslag og lokallag er med, deriblant lagene
145 på Jæren, i Asker, Vestfold, Trøndelag, Sogn og Fjordane og Agder. Prosjektene for prøvekjøring av el-
146 sykler og riktig vedfyring kommer også fra Hordaland, og er gode eksempler på forbruksrettet aktivitet i
147 Naturvernforbundet. Bytte- og loppemarkeder, spredningen av tips til en miljøvennlig hverdag og
148 deltakelse i andelslandbruk er aktiviteter flere lag fra Telemark, Vestfold, Hedmark og til Finnmark deltar i.

149 **Kampanje (våren 2016):**

- 151 • Gjennomføre en kampanje for å få folk til å bli bedre til å ta vare på tingene sine. Landsstyret skal
152 utforme politiske mål og konkrete planer for kampanjen. Kampanjen koordineres av sekretariatet
153 og involverer fylkes- og lokallag i arbeidet. Et av tiltakene kan være å synliggjøre lokale
154 reparatører. Målgruppe for kampanjen er særlig unge voksne.

155 **Naturvernforbundet skal:**

156 **Organisasjon**

- 157 • Arrangere minst en regionsamling med tema miljøvennlig hverdag og grønt forbruk.
- 158 • Utforme nettsider med tips til hvordan lokallag kan jobbe med å spre tips og informasjon om en
159 mer miljøvennlig hverdag.

160 **Politisk**

- 161 • Arbeide for at grønne skatter som oppfordrer til en mer miljøvennlig hverdag kommer med i
162 partiprogrammene foran Stortingsvalget i 2017.

163 **Internasjonalt**

- 164 • Videreutvikle skole- og utdanningsprosjektet SPARE, med fortsatt fokus på energi og ressursbruk.
- 165 • Synliggjøre praktiske og rimelige løsninger for økt energitilgang og -effektivitet gjennom
166 samarbeid med partnerorganisasjoner i andre land.

167 **Verving og kommunikasjon**

- 168 • Utforme nye nettsider til medlemmer og andre interesserte med tips og informasjon om hvordan
169 leve mer miljøvennlig i hverdagen, inkludert råd om hvordan man kan unngå miljøgifter.
- 170 • Slå sammen og videreutvikle informasjonstiltak som Oljefri.no og Energismart.no.
- 171 • Natur & miljø skal ha jevnlig dekning av forbruksrelaterte miljøraker.

172
173

174 Satsing 4 En slagkraftig grønn folkebevegelse

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

Arbeidsprogrammet for 2016-2017 har som mål å samordne hele organisasjonen og bygge en felles identitet. Naturvernforbundet skal vokse i antall medlemmer og få flere aktive lokallag. Vi skal i denne perioden særlig jobbe for å øke andelen medlemmer i aldersgruppen 25-40, unge voksne. Dette arbeidsprogrammet retter seg i større grad mot et yngre publikum, satser på økt bruk av sosiale medier for å øke andelen unge medlemmer og vi ønsker i vår kommunikasjon også å engasjere flere kvinner. Verving og skoling i fag og politikk er en integrert del under hvert satsingsområde. Det skal i tillegg skoles i organisasjon og ledelse. Oversikt over skolingstilbudene skal være lett tilgjengelige på nettsidene.

Mål for perioden:

187

188

189

190

191

192

193

194

195

- Antallet medlemmer skal øke til minst 26 000 i perioden, særlig vekst i andelen unge voksne.
- Andelen kvinnelige aktive medlemmer skal øke.
- Antallet aktive lokallag skal økes med minst 8 i perioden.
- Etablere en økonomisk reserve (fri formålskapital) tilsvarende organisasjonens faste kostnader (lønn, husleie osv.) for tre måneders drift.
- Engasjere flere studenter i organisasjonen og sikre bedre og tettere kontakt mellom studentlag og fylkes- og lokallag i Naturvernforbundet.
- Styrke Naturvernforbundet som merkevare.

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

Naturvernforbundet skal:

- Bistå og tilrettelegge for arrangementer som «Naturlig onsdag» med tema fra en av de tre satsingene i arbeidsprogrammet.
- Videreføre Naturvernskolen med lederkurs og skoling i organisasjonsdemokrati, både lokalt og sentralt.
- Arrangere fire årlige regionsamlinger for fylkes- og lokallag og aktive medlemmer i fire forskjellige regioner, dato fastsettes tidlig på året.
- Arrangere Miljøfestival i 2016 koblet til en eller flere av kampanjene. Vurdere arrangering av Miljøfestival i 2017. Beslutning fattes i landsstyret.
- Videreføre regionsatsingen med en ny region i perioden. Landsstyret vedtar hvilken region og kriterier for tildeling.
- Integrere Miljøagentenes arbeid i Naturvernforbundets satsinger og samarbeide med Natur og Ungdom.
- Gjennomføre tiltak for å integrere pensjonerte medlemmers arbeidskapasitet og engasjement i Naturvernforbundets arbeid.
- Evaluere ordningen med faglige utvalg.
- Etablere og ivareta nettverk for medlemmer som ønsker å være aktive, og dele informasjon om aktiviteter som frivillige kan melde seg til.
- Tilby lokale aksjonsgrupper og initiativ tilhørighet hos Naturvernforbundet der det er naturlig.
- Utvide tilbudet med medlemsfordeler med produkter og aktiviteter som gir medlemmene muligheten til å velge miljøriktige løsninger i hverdagen og å oppleve naturglede og friluftsliv.
- Lage en helhetlig strategi for verving av nye medlemmer fokusert særlig på unge voksne og lage en strategi for enklere overgang fra Natur og Ungdom til Naturvernforbundet.
- Være til stede på minst to relevante arrangementer der vi bruker Naturvernforbundets internasjonale arbeid som grunnlag for verving.
- Fortsette arbeidet med å utvikle allianser med ulike samiske miljøer.
- Arrangere landsmøte i 2018.
- Øke inntektsandelen fra private givere og bedrifter.